

STACIJAS pamatskolas

Vides ietekmju novērtējums
2019.gada oktobris

Saturs

Ekoskolu Pamattēmas:

Enerģija
Transports
Atkritumi
Ūdens
Pārtika

Ekoskolu papildtēmas:

Skolas vide un apkārtnē / Mežs
Vide un veselība
Līdzdalība / Mācību saturs

Ekoskolu apkopjošās tēmas:

Bioloģiskā daudzveidība
Klimata pārmaiņas

Enerģija

1. Ievads tēmā

Ikdienā patērējot elektrību un ziemā siltumu, skola rada pieprasījumu pēc enerģijas ražošanas. Lai enerģijas ražošanai sadedzinātu mazāk dabasgāzes un citu fosilo resursu, svarīgi novērst nelietderīgu elektrības patēriņu. Svarīgi mācīt elektrības taupīšanas principus arī visiem skolas skolēniem, veidojot pamatu viņu rīcībām mājās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Dienās, kad klase ir pietiekami gaiša, netiek ieslēgtas gaismas	reti					x	vienmēr
Klases, kurās gaisma tiek izslēgta, kad neviena tajās nav	0 – 10% (no visām klasēm)					x	100% (no visām klasēm)
Telpas, kurās izmanto efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED)	0 – 20%	x					100%
Telpas, kurās izmanto energoefektīvu sadzīves tehniku (A energoefektivitātes klase)	0 – 20%	x					100%
Telpas, kurās uzstādīti atgādinājumi par elektrības taupīšanu	0 – 10%				x		100%
Telpas, kurās logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu	0 – 10%					x	100%
Klases, kurās datori paliek ieslēgti, kad ilgu laiku netiek izmantoti	100%					x	0 – 20%
Klases, kurās citas elektroierīces paliek ieslēgtas, kad tās nelieto	100%					x	0 – 20%
Klases, kurās datoru lādētāji paliek pievienoti pa nakti	100%					x	0 – 10%
Klases, kurās projektori netiek izslēgti, kad nav vajadzīgi	100%					x	0 – 20%
Telpas, kurās iespējams atsevišķi pielāgot radiatoru siltumu	0 – 10%					x	100%
Telpas, kur sildelementi un ventilācijas lūkas nav aizsegtas	0 – 10%					x	100%
Brīvdienās skolā tiek uzturēta zemāka temperatūra	nekad					x	bieži
Logi un durvis ir aiztaisīti un noblīvēti (nelaiž iekšā aukstumu pa šķirbām)	0 – 10%				x		100%
Telpas tiek vēdinātas, ziemas laikā plaši atverot logus	bieži				x		nekad
Vai vārot tēju un kafiju bieži daudz uzvārtā ūdens paliek pāri?	bieži				x		reti
Vai siltais ūdens krānos ir silts vai plaucējošs?	Plaucējošs			x			Silts
Vai iespējams regulēt ūdens temperatūru skolā?	nē			x			Jā, visur
Vai pie ūdens krāniem ir iespējams regulēt ūdens temperatūru?	nekur	x					visur
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Iesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret enerģijas taupīšanu. Šo aptauju izdalīšanu un apkopošanu iesakām uzdot skolēniem, apgūstot datu apstrādes un zinātniskā darba prasmes.

Kāpēc svarīgi taupīt elektrību? (mini divus iemeslus)
<ul style="list-style-type: none">
• Elektroenerģijas ražošana mūsu reģionā nav videi draudzīga.
• Jebkuri resursi ir jātaupa.
• Tā taupās skolas naudas budžets.
Cik bieži esot savās mājās tu rīkojies, lai taupītu elektrību? - Nekad-0% - Retos gadījumos – 0% - Dažreiz -5% - Vairumā gadījumu-75% - Vienmēr-20%
Cik bieži esot skolā tu rīkojies, lai taupītu elektrību? - Nekad-5% - Retos gadījumos-5% - Dažreiz -0% - Vairumā gadījumu- 65% - Vienmēr-25%
Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk elektrības!
<ul style="list-style-type: none">
• Lietot a-klases elektroierīces.
• Lietot ekonomiskās elektrospuldzes- Led u.c.
• Neslēdz elektrību telpā, ja ir vērl gaiss un darbs neprasa spilgtu gaismu.
Vai ikdienā īsteno vismaz 3 šādas rīcības, lai taupītu enerģiju? - jā -45% - nē- 55%
Vai ziemas laikā temperatūra skolas telpās tev liekas: a – pārāk augsta, bieži ir karsti -25% b – nedaudz par augstu, jāstaigā bez džempera- 45% c – tieši laikā – ne par aukstu, ne par siltu- 20% d – pārāk zema, reizēm klasēs salstu-10%
Vai tu vēlētos, lai ziemā skolā tiktu rīkotas “siltu džemperu dienas” – nedaudz pazemināta temperatūra un aicinājums saģērbties siltāk, lai samazinātu ietekmi uz vidi un pievērstu uzmanību resursu taupīšanai? a – jā, tās varētu būt 2 nedēļas -0%, b – jā, ap nedēļu- 5%, c – jā, bet ne vairāk kā vienu dienu- 55 % d – nē, man tas nepatīktu- 40%

4. Jautājumi vecākiem

Jautājumu uzdošana vecākiem un atbilžu apkopošana ir samērā laikietilpīga, tādēļ to iesakām veikt tikai Zaļā Karoga līmeņa skolām. Vislabāk vecākiem jautājumus uzdot tieši Gada tēmā (vēlāk arī iepriekšējā Gada tēmā, lai salīdzinātu izmaiņas).

Vai ikdienā pievērsat uzmanību elektrības taupīšanai? - Nekad -0 % - Retos gadījumos – 15 % - Dažreiz -30% - Vairumā gadījumu -35 % - Vienmēr- 20 %
Vai esat apsvēruši iespēju nosiltināt savu mājokli? a – mājoklis ir labi nosiltināts, patērējam daudz mazāk siltuma nekā vidēji Latvijā (250 kWh/m ²)

gadā)- 36% b – plānojam mājokli nosiltināt, kad radīsies tāda iespēja- 14% c – mājoklis nav siltināts un neplānojam to darīt- 50%	
Ja nevēlaties mājokli siltināt, novērtēsim, ja uzrakstīsiet iemeslus šādam lēmumam Atbildes bija dažādas, ir siltinātas ģimenes mājas, un nesiltinātas, tāpēc, ka dzīvokļu siltināšanai nepiekrīt visi mājas iedzīvotāji, nav naudas resursu utt.	
Cik augsta temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?	Vidēji 18-21 C
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?	
a – ļoti būtiska- 15% b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi- 65% c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi – 20%	

5. Pētījums

Izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu.
 Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)		2971	2768	2608	2575
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)					
Siltuma patēriņš novembrī (kWh)					
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)					
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO ₂)					

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar enerģijas taupīšanu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolai ir sava apkures sistēma, ko kurina ar malku, siltuma padevi kontrolē skola. • Klasēs ir regulējami apkures radiatori. • Skolai mainīts un siltināts jumta segums (2009.gadā). • Projekta ietvaros no „Elektrolux” skolas virtuvei iegūta jauna, ekonomiska elektrotehnika- ledusskapis un saldētava. • Elektroenerģijas patēriņš, salīdzinot 4 gadu datus, kaut nedaudz, tomēr samazinās.
<i>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lielākajā daļā skolas telpās nav ekonomisko elektropuldžu. • Lielākā daļa no skolas elektroinstalācijas ir novecojusi. • Nav veikti mērījumi par siltumenerģijas patēriņu un tā zudumiem.

	<ul style="list-style-type: none"> • Skolas ēkām nav sienu un pamatu siltinājuma.
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai enerģija tiktu izmantota lietderīgāk?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atjaunot klašu un koplietošanas telpās infozīmes par elektroenerģijas taupīšanu. • Līdz minimums samazināt kurināšanu skolas telpās brīvdienās. • Plānot skolas budžetā līdzekļus pakāpeniskai ekonomisko spuldžu nomaiņai.

Transports

1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgajiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik droša ir satiksme skolas apkārtnē?	Ir bīstami posmi				X		Satiksme ir mierīga un droša
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu vai kājām?	Mazāk kā 5%				X		Vairāk kā puse
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu, kājām vai sabiedrisko transportu?	Mazāk kā 10%			X			Vairāk kā 90%
Cik skolotāju ierodas uz darbu ar automašīnu, braucot vieni?	Vairāk kā 90%	X					Mazāk kā 10%
Cik daudz vecāku paņem arī kaimiņu bērnus, braucot uz skolu ar savu auto?	Mazāk kā 10%				X		Vairāk kā puse
Vai skolā ir pietiekami daudz drošu velonovietņu?	Nav drošu novietņu					X	Novietnes ir drošas pietiekami daudz
Vai skolā ir notikušas velosipēdu zādzības?	Jā, regulāri					X	Nav notikušas
Cik bieži skolā mācību ekskursijas notiek ar velosipēdiem, izbraucieni vietā tiek rīkoti pārgājieni?	Ļoti reti				X		Ap trešā daļa no ekskursijām
Vai apmeklējot Ekoskolu pasākumus notikusi sadarbība ar citām skolām, lai brauktu kopā, izmantotu transportu efektīvāk?	Nav notikusi nemaz					X	Notiek bieži
Cik liela daļa skolēnu iegūst velobraucēja apliecību?	Mazāk kā 10%				X		Gandrīz visi
Cik tuvu skolas ieejai tiek izlaisti ar automašīnām atvestie bērni, radot veselības riskus no izplūdes gāzēm?	Pie pašas skolas ieejas	X					Izlaišana notiek vismaz 100 m no skolas
Vai skolas tuvumā apstājušās mašīnas izslēdz dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt bērnus?	Bieži neizslēdz				X		Vienmēr izslēdz, ir atgādinošas zīmes
Vai skolas pārtikas iepirkumā ņemts vērā, cik tālu vesti produkti?	Nav ņemts vērā			X			Ņemts vērā
Cik bieži skolā notiek pasākumi vai nelielas akcijas, kas aicina ierasties skolā ar kājām, velo vai sabiedrisko transportu?	Nenotiek			X			Notiek reizi mēnesī
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)				32 %	17%
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)				56 %	68%

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Daudzi skolēni uz un no skolas dodas ar velosipēdu. • Skolā ir ierīkota velosipēdu novietne.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolas pagalmā nav norobežota braucamā daļa no gājēju daļas. • Lielākā daļa pedagogu uz skolu brauc ar automašīnām. • Skolēni, pārvietojoties ar velosipēdu, nelieto aizsargķiveres, atstarojošās vestes.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Atkārtoti lūgt pašvaldībai ierīkot gājēju-velosipēdistu celiņu no pagasts centra uz skolu. • Popularizēt pārvietošanos ar velosipēdiem, skolā turpināt radīt iespēju nokārtot velosipēdistu tiesības. • Aicināt arī skolotājus mazāk izmantot savu automašīnu nokļūšanai uz skolu.

Atkritumi

1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, kādus atkritumus radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ieradumi rīkoties pierastajā veidā – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums samazināt atkritumu rašanos, atkārtoti izmantot un pārstrādāt tos. Svarīgi arī domāt radošus risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā izvērtējat, no kurām lietām varētu atteikties, kuras varētu nepirkt, lai pēc tam neradītu liekus atkritumus?	Nekad			x			Katru reizi
Vai skolā, pērkot lietas, izvērtējat to ietekmi uz vidi, iepakojumu, kalpošanas ilgumu, izmantošanas iespējas, izcelsmi u.tml.?	Nekad				x		Katru reizi
Vai izvērtējat, kuras no šķietami nevajadzīgām un ārā metamām lietām var lietot atkārtoti, saremontēt, pārveidot u.tml.?	Nekad				x		Katru reizi
Vai skolā ir iespēja apmainīties ar lietām? (Piem., grāmatām, apģērbiem, dažādām citām lietām.)	Nekad			x			Regulāri notiek šādas aktivitātes
Vai drukājot dokumentus tiek apdrukātas abas papīra puses?	Nekad				x		Bieži
Vai skolas pasākumos tiek lietoti vienreiz lietojamie trauki?	Bieži				x		Nekad
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no dzērienu automāta?	Bieži					x	Gandrīz nekad
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no ūdens automāta?	Bieži					x	Gandrīz nekad
Cik skolēnu lieto savu daudzreiz lietojamu krūzi, pudeli?	Mazāk kā 5%			x			Vairāk kā 80%
Cik daudz plastmasas atkritumu rodas skolotāju istabā?	Samērā daudz					x	nedaudz
Vai skolēni bieži pērk ūdeni plastmasas pudelēs?	bieži			x			Gandrīz nekad
Vai skolēniem ir ērti pieejams dzeramais krāna ūdens?	Nav pieejams					x	Vairākās vietās
Cik, apmēram, plastmasas atkritumu uz vienu skolēnu rodas klases vakaros, ekskursijās, pārgājienos?	>4 atkritumu vienības				x		<1 atkritumu vienība
Cik no klasēm ir pieejamas kastes papīra atkritumu šķirošanai?	0%					x	100%
Cik no gaitenīiem ir pieejamas vietas plastmasas šķirošanai?	nevienu				x		visos
Vai skolā ir pieejama informācija par atkritumu šķirošanu?	nav					x	Vairākās vietās
Vai skolā ir atgādinājumi, kas veicina neradīt liekus atkritumus?	nav			x			Daudzās vietās
Vai skolā ir iespēja kompostēt bioloģiskos atkritumus?	nav					x	Gan pārtikas, gan lapu atkritumus
Cik bieži skolas apkārtnē tiek piesārņota ar atkritumiem?	Bieži, vajadzīga regulāra tīrīšana				x		Atkritumu nav
Vai skola iesaistās atkritumu piesārņojuma novēršanā un sakopšanā savā (apkārtne piejūrā, mežā, utt.)	Neiesaistās					x	Vairākās aktivitātēs
Vai skolas pasākumos tiek palaisti gaisā baloni vai dalīti plastmasas aksesuāri?	Jā, bieži				x		Nekad

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

lesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret atkritumu samazināšanu un šķirošanu.

<i>Kāpēc, tavuprāt, svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Plastmasas izstrādājumi nesadalās dabā. • Šie atkritumi nodara ļaunumu jūras iemītniekiem. • Pārtika var uzsūkt kaitīgās vielas, ko satur plastmasa.	
<i>Vai zini, kā jāšķiro atkritumi?</i> - jā -95% - nē -5%	
<i>Vai savās mājās šķiro atkritumus?</i> - jā - 66 % - nē 24 % - reizēm - 10%	
<i>Vai savā skolā šķiro atkritumus?</i> - jā -85% - nē -5% - reizēm - 10%	
<i>Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?</i> - atkritumu izmešana tam paredzētās vietās - novērst un mazināt atkritumu rašanos - šķirot atkritumus	
<i>Aptuveni cik daudz plastmasas pudeļu tu izmet atkritumos 2 nedēļu laikā?</i> - vienu vai mazāk - 2 – 3- 10 % - 4 – 5- 66 % - vairāk kā 5- 24%	
<i>Vai iepērkoties veikalā ņem līdzi savus atkārtoti lietotos plānos plastmasas maisiņus (augļiem, maizītēm)?</i> - jā -15% - nē -40% - reizēm -45%	

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

lesakām izpētīt, kas tieši atrodas atkritumu grozos (arī šķirotos atkritumos) skolas gaitēnos – to var izdarīt, pašus atkritumus arī neņemot ārā. Izveidojiet biežāk sastopamo atkritumu veidu (piemēram, iepakojuma veidu) sarakstu, sevišķu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojiet to, lai padomātu par rīcībām, lai mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

	2015	2016	2017	2018	2019
Nešķirotu sadzīves atkritumu apjoms (m ³)					
Šķirotu atkritumu apjoms (m ³)					
Vai tiek šķiroti papīra atkritumi un makulatūra? (jā, nē)	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā

Vai tiek šķiroti plastmasas atkritumi? (jā, nē)	Nē	Nē	Jā	Jā	Jā
--	----	----	----	----	----

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar atkritumiem?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolai ir noslēgts līgums ar atkritumu apsaimniekošanas firmu "Pilsētvides serviss", plastmasas atkritumus bez maksas izved firma "Eko teira". • Teritorijas un citu pagasta objektu sakopšanas talkas pavasarī. • Skolas teritorijā ir komposta kaudze. • Skolā ikdienas mācību procesam pieejami daudz mācību materiāli (DVD, spēles par materiālu atrecēšanu, par atkritumu šķirošanu). • Tiek taupīts papīrs, iekārtotas makulatūras uzkrāšanas kastes katrā mācību kabinetā. • Mācību procesā top daudz dažāri radoši darbi no atrecējamajiem materiāliem. • Ir kaste izlietotajām baterijām.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Izskaut vienreizējo trauku lietošanu klašu pasākumos, samazināt pārgājienos.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ģimeņu, sabiedrības neizglītošana par atkritumu šķirošanu, praktiskās darbības neatbalstīšana. Daudzi atkritumi tiek dedzināti mājas apstākļos, piesārņojot gaisu.

Ūdens

1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai nepieciešamo enerģiju. Tāpat svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi tiek pietiekami attīrīti pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā ir sastopami piloši krāni, kurus nevar aizgriezt?	Bieži					X	Nav sastopami
Vai tualetēs ir podi, kuriem sarežģīti noslēgt ūdens tvertni?	Bieži				X		Nav sastopami
Cik tualetēs ir podi ar diviem ūdens noliešanas režīmiem?	0 – 20% (no visām tualetēm)				X		100% (visās tualetēs)
Vai jums ir zināms par iespējamiem ūdens zudumiem no caurulēm un citur ūdens apgādes sistēmā?	Ir zudumi / nav informācijas					X	Sistēmā zudumu nav
Vai skolā uzstādīti ūdens taupīšanas rīki (aeratori u.c.)	Nav	X					Gandrīz visur
Cik bieži redzama skolēnu izšķērdīga rīkošanās ar ūdeni?	Bieži			X			Gandrīz nekad
Tualetes/dušas, kurās uzstādīti atgādinājumi par ūdens taupīšanu	0 – 10%	X					100%
Vai skola savāc un izmanto lietus ūdeni?	Netiek vākts		X				Vāc un izmanto
Skolotāji un vecākie skolēni zina, kur nonāk skolas notekūdeņi	Neviens nezina		X				Zina visi
Vai notekūdeņi pirms nonākšanas dabā tiek pietiekami attīrīti?	Attīrīšana nenotiek				X		Ūdens tiek uzticami attīrīts
Vai skola mēdz apmeklēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?	Netiek apmeklētas			X			Tā ir daļa no mācību procesa
Cik daudz vidi piesārņojoša sāls ziemā lieto skolas apkārtnē?	Daudz				X		Nemaz, izmanto citas metodes
Vai skolas apkārtnē ir sastopamas virsmas, kas kavē ūdens aizplūšanu notekūdeņu sistēmā (bruģis, zālājs)?	Nav virsmu, asfaltēts pagalms	X					Liela ūdens daļa uzsūcas, saglabājas
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3., 4., 5. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma, vecāku aptauju jautājumi un pētījuma idejas nav sagatavotas. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli un veikt lielākus pētījumus

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m ³)					

Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m ³)					
---	--	--	--	--	--

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolai ir sava ūdensapgādes sistēma (dziļurbums). • Skolas teritorijā ir dīķis, kura ūdens tiek izmantots apstādījumu un dārzu laistīšanai vasaras periodā. • Regulāri tiek laboti ūdens krāni un tualetes podu skalojamās kastes. • Pie vairākiem ūdens padeves krāniem izvietotas skolēnu pašu gatavotas aicinājuma zīmes- taupīt ūdeni.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nav ilgtermiņa pētījuma, datu par ūdens resursu patēriņu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Izgatavot un izvietot info zīmes pie ūdens krāniem par taupīšanu. • Iepazīties ar notekūdeņu attīrīšana sistēmām skolā un pagastā.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Svarīgi arī izglītēt visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai tie, kas atbildīgi par iepirkumiem ēdināšanai, zina atšķirību starp bioloģisko produktu un Zaļās karotītes sertifikāciju?	Atšķirības nezina					X	Zina visas atšķirības
Vai ēdināšanas iepirkumā ir bioloģiski sertificēti produkti?	Nav nemaz			X			100%
Vai Ekopadomei ir iespējas piedalīties pārtikas iepirkuma sagatavošanā?	Nav	X					Vienmēr
Aptuveni cik liela daļa skolā sagatavotās pārtikas netiek apēsta?	>50%				X		0 – 5%
Kāda vecuma bērniem ir iespēja pašiem salikt savas porcijas?	Nevienam		X				Visu vecumu
Vai neapēsto bezmaksas ēdienu ir iespēja vēlāk apēst citām klasēm?	Nekad				X		vienmēr
Vai tiek apkopota informācija par ēdieniem, kas visbiežāk tiek neapēsti?	Nekad				X		Regulāri
Kāda ir sadarbība ar ēdinātājiem izmestā ēdiena daļas samazināšanā?	Slikta				X		Laba
Cik bieži bezmaksas ēdienkartē iekļauti uzturam pilnvērtīgi veģētāri ēdieni?	Nekad		X				Katru nedēļu
Kāda ir ēdienu izvēle ēdnīcā bērniem, kas neēd gaļu un zivis?	“Salāti un kartupeļi”		X				Pilnvērtīgi ēdieni
Cik viegli skolēniem panākt ēdnīcas ēdienkartes izmaiņas?	Grūti			X			Ļoti viegli
Vai skolotāju istabā parādās “Fair trade” produkti (kafija, cukurs u.c.)?	Nekad	X					Vienmēr
Vai notiek pasākumi, kas popularizē apkārtnes bioloģiskos zemniekus?	Nekad					X	Vairāki
Vai un cik daudz skolā bērni audzē garšaugus un tējas?	Nemaz					X	Daudzās vietās
Vai un cik daudz skolā bērni audzē dārzeņus?	Nemaz					X	Daudz
Vai apgūstot gatavošanu tiek pievērsta uzmanība videi draudzīgiem ēdieniem?	Nekad					X	Regulāri
Jautājumi no tēmas “Vide un veselība” (var nokopēt tur iegūtos rezultātus):							
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami				X		Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našķi	Viegli pieejami					X	Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav			X			Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse					X	Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu iep.			X			Gandrīz nemaz
.....?							

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

lesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret pārtikas un vides jautājumiem.

Vai zini, kā veikalā atpazīt bioloģiski sertificētus produktus?
- jā -56%   - nē -24%   - neesmu drošs-20%
Vai savā ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa?
- nē -7%   - ļoti maz -36%   - jā, gana daudz-45% - nezinu, kuros ir palmu eļļa-12%
Vai piekrīti, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?
- jā, var būt pat lētāka -5%   - nē, ir dārgāka -30%   - neesmu drošs-65%
Kuri no šiem tev liekas 3 svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi?
- Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti - Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti - Jāaudzē pārtika pašam - Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās - Jāsamazina gaļas patēriņš (ja tā nav bioloģiski sertificēta) - Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona - Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums
Vai tev patīk gatavot ēst?
- jā -27%   - reizēm -43% - nē -10%   - īsti neprotu neko gatavot-20%
Vai zini kādu ēdienu, kura sastāvdaļas ir ļoti videi draudzīgas (tām maza ietekme uz klimata pārmaiņām, dabu)?
- jā -12%   - nē -33%   - neesmu drošs-55%
Kas ir šis ēdiens?
Dārzeņu ēdieni no pašaudzētiem dārzeņiem.

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Uzziniet, cik tieši daudz pārtikas tiek izmests atkritumos skolas ēdnīcā vienā dienā Tas ietver arī kompostēšanu, atdošanu dzīvniekiem u.c. pārtikas atkritumu izmantošanas veidus. To iespējams uzzināt, sadarbībā ar ēdnīcas personālu, nosverot pārpalikumus. Kopējo izmestās pārtikas daudzumu nepieciešams izdalīt ar skolēnu skaitu, tā iegūstot pārtikas atkritumu daudzumu uz 1 skolēnu. To vajadzētu pareizināt ar 160 (mācību dienu skaits mācību gadā), tā iegūstot kopējo atkritumu daudzumu vidēji uz 1 skolēnu visā mācību gadā. Parasti Ekoskolās šis daudzums ir 50 – 70 gramu uz cilvēku dienā jeb 8 – 11 kg gadā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

	2015	2016	2017	2018	2019
Izmestās pārtikas daudzums gadā (kg)					
Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)					
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)					
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)					

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar pārtikas tēmu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolai ir dārzi, kur skolas kopgaldam tiek audzēti visi dārzeņi, garšaugi, arī āboli, ogas, garšaugi, tējas. • Skolai ir savs pagrabs pārtikas produkcijas uzglabāšanai. • Skola piedalās programmās „Skolas piens” un „Skolas auglis”. • Skolēni strādā gan pie skolas teritorijas sakopšanas darbiem, gan dārzu ravēšanas darbiem vasaras periodā. • Skolēniem nav iespēja iegādāties neveselīgu pārtiku, jo nav kafejnīca, veikals ir tālu. • Pārtikas pārpalikumus no skolas kopgalda izlieto darbinieku mājdzīvnieku barošanai.
<i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Daži skolēni nenovērtē un reizēm neēd piedāvātos veselīgos ēdienus skolas kopgaldā. • Turpināt meklēt risinājumus, lai saglabātu skolas dārzus, uzlabotu ražīgumu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Izskaut neveselīgu našķu lietošanu skolā un klašu pasākumos.

Skolas vide un apkārtnē, Mežs

1. Ievads tēmā

Skolas var mācīties no dabas, kurā katrā brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem pēc iespējas vairāk.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz augu atrodas skolas telpās?	Augu nav					X	Augi ir katrā brīvā vietā
Vai skolēni nodara pāri skolas augiem (tos aplaužot, bojājot)?	daudziem augiem bojājumi				X		augiem bojājumu nav
Vai skolas telpaugi tiek izmantoti mācību stundās?	nekad				X		bieži
Cik lielu daļu skolas pagalma aizņem zālāji?	0 – 20% no teritorijas					X	Vairāk kā 80%
Cik koku ir skolas pagalmā?	Koku nav					X	Daudz koku
Aptuveni cik daudz augu sugu redzams zālājā? (10x10 cm laukumā)	Viena suga				X		Vairāk kā 10
Cik kukaiņu sugu iespējams pamanīt skolas apkārtņē 5 minūšu pastaigas laikā (septembra sākumā)?	Kukaiņu nav					X	Vairāk kā 10 sugas
Vai skolas teritorijā ir zonas, kurās zālājs tiek pļauts tikai vienreiz gadā (līdzīgi pļavām)?	nav				X		20% no zālāja
Cik atšķirīgi ir augi skolas zālājā dažādās vietās?	Augi ir visur vienādi				X		Augi ļoti atšķiras dažādās vietās
Vai skolā tiek audzēti garšaugi, ko izmantot mācībās un pasākumos?	nav				X		Daudz augu
Vai skolā nezāļu un kukaiņu apkarošanai izmanto pesticīdus?	bieži				X		nekad
Vai skolas pagalmā iespējams iepazīt un uzzināt vairāk par apkārtņē sastopamiem augiem un dzīvniekiem?	Nav nekādas informācijas		X				Daudz zīmīšu, citu info materiālu
Skolas pagalmā un apkārtņē ir daudz iespēju vadīt mācību stundas	Tas nav iespējams					X	jebkuram mācību priekšmetam
Skolas pagalmā un apkārtņē tiek bieži vadītas mācību stundas	Nekad				X		Bieži
Skola organizē zaļos pārgājienus, kuru laikā tiek izzinātas dabas vērtības skolas tuvākajā un tālākajā apkārtņē	Ļoti reti			X			Vairākas reizes gadā katrai klasei
Vai skolas pagalmā ir veidotas īpašas dzīvotneskukaiņiem – kukaiņu viesnīca, akmeņu kaudze, zaru kaudze, reti pļauts zālājs?	nav				X		Vairākas dažāda veida dzīvotnes
Vai skolēniem ir iespēja izteikt ieteikumus par to, ko viņi vēlētos redzēt skolas pagalmā?	Tikai mutiski skolotājiem		X				Pastāv ieteikumu kaste un citi veidi
Vai mācību procesā tiek izmantots tuvākā apkārtņē esošs mežs?	Netiek				X		Bieži, visu gadu
Vai skolotāji drukājot un kopējot izmanto abas papīra puses?	reti					X	Gandrīz vienmēr
Vai skolā izvērtējat drukāšanas nepieciešamību?	reti					X	vienmēr
Vai tualetes papīrs un salvetes veidoti no pārstrādāta papīra?	nekur					X	visur
Vai lietojat rakstāmpapīru no pārstrādātām izejvielām?	nekad		X				bieži

Vai koksnes produktiem (papīram u.tml.) ir FSC sertifikāts?	nekur		X			visur
Cik daudz dabas materiālu tiek izmantots skolā?	maz			X		daudz
.....? (jūsu jaut.)						

3., 4. Šajās tēmās attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Izmantojot materiālus no sadaļas Lielās augu medības, veiciet dzīvotņu kartēšanu savā skolas pagalmā.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar skolas apkārtni un tās izmantošanu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolai ir plaša apkārtnē ar apstādījumu, ābeļdārza, stadiona, skolas meža teritoriju. • Skolā ir Zaļā klase, pagalmā soliņi atpūtai. • Skolas apkārtnē tiek izmantota gan mācību procesā, gan atpūtā. • Kabinetos un gaitēnos ir zaļie augi. • Skolai pieder 5 ha meža. Apmēram 2 ha atrodas tiešā skolas tuvumā. • Mežs tiek izmantots mācību procesā ekosistāmas izpētei, arī atpūtai, sporta aktivitātēm. • Meža teritorija tiek izmantota Mammadaba aktivitāšu realizēšanai. • Pateicoties Erasmus+ projekta finansējumam šoruden uzstādīts neliels bērnu (pusaudžu) rotaļu laukums skolas teritorijā.
<i>Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtnē nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt projektu, piesaistīt finansējumu Zaļās klases renovācijai. • Izstrādāt skolas apstādījumu atjaunošanas un modernizēšanas plānu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolas vides labiekārtošanā vairāk iesaistīt vecākus. • Vairāk mācību procesā pētīt un veidot kartējumu par bioloģisko daudzveidību skolas teritorijā.

Vide un Veselība

1. Ievads tēmā

Laikā, kad patēriecības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, ar kurām iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai dzīvotu labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami				X		Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našķi	Viegli pieejami					X	Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav			X			Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse					X	Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu iepakojumu				X		Gandrīz nemaz
Vai skolā notiek ēst gatavošanas meistarklases, kurās var iemācīties gatavot videi un veselībai draudzīgus naškus?	Nenotiek nekad			X			Notiek visām vecuma grupām un dzimumiem
Vai skolā izmantotie tīrīšanas, dezinfekcijas līdzekļi ir videi un veselībai draudzīgi (sertificēti)?	Tādu nav			X			Visi līdzekļi ir ekocertificēti
Vai skolā tiek izmantoti videi draudzīgi būvmateriāli un krāsas remontam, videi draudzīgas mēbeles?	Tam netiek piešķirta uzmanība		X				Pēc iespējas vienmēr
Klases vakaros un svētkos ir tradīcija nest tikai videi un veselībai draudzīgas uzkodas	Nevienā klasē			X			Visās klasēs
Cik bieži balvās un Ziemassvētku dāvanās saldumi ar milzīgu cukura daudzumu aizvietoti ar veselīgām uzkodām?	Dāvanās vienmēr ir tikai saldumi		X				Saldumi dāvanās reti
Skolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās starpbrīžos	Izkustēšanās tiek ierobežota					X	Izkustēšanās tiek veicināta
Cik bieži tiek rīkotas fiziskās aktivitātes un sacensības brīvā dabā?	Tikai sporta stundās					X	Bieži pasākumi ar uzdevumiem ārā
Vai skolas apkārtnē ir tīrs gaiss?	Konstatēts liels piesārņojums					X	Gaiss ir tīrs
Vai skolā un skolas apkārtnē ir liels troksnis?	Troksnis ir augsts					X	Troksnis ir zems
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3., 4. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet rezultātus par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiet iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolas teritorijā, stadionā, ābeļdārzā regulāri tiek organizētas sportiskas aktivitātes. • Skolēnu vidū ir daudz sportistu, kas uzrāda labus sasniegumus novada sacensībās. • Skolēni strādā gan pie skolas teritorijas sakopšanas darbiem, gan dārzu ravēšanas darbiem vasaras periodā. • Skola visas dienas laikā ir tīra un sakopta.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Daļa skolēnu nelabprāt izmanto iespēju sporta stundas pavadīt Balvu peldbaseinā. • Skolā nelieto videi draudzīgus mazgāšanas līdzekļus. • Visiem skolēniem nav maiņas apavu, lai nodrošinātu lielāku telpu tīrību.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vēl vairāk izmantot iespēju nodarboties ar dažādiem sporta veidiem skolas sporta angārā vakaros (arī pagasta jauniešiem). • Organizēt veselīgāk un fiziski aktīvāk (arī droši) pavadīt starpbrīžus skolas gaitenī (galda spēļu- tenisa, novusa u.c. iegāde.) • Izskaut smēķēšanas gadījumus starpbrīžos!

Līdzdalība, komunikācija un mācību saturs

1. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz norāžu skolā sastopams par darbību Ekoskolu programmā?	Nav norāžu					X	Gan gaitēnos, gan klasēs
Cik aptuveni skolēnu zina, kas ir Ekoskolu programma?	0 – 10 %				X		100%
Cik daudz ārpus Ekopadomes esošu skolēnu ieteikumu tiek saņemts?	nemaz			X			Vairāki ieteikumi
Vai Ekoskolu logo redzams skolas mājaslapā?	Nē				X		Pirmajā lapā
Vai mājaslapā redzamas galerijas par tieši Ekoskolas aktivitātēm?	Nē					X	Jā, vairākas, regulāri
Aptuveni cik no apkārtējiem iedzīvotājiem zina, ka skola ir Ekoskola?	0 – 5%				X		>80%
Cik no publicētajiem rakstiem medijos par jūsu skolu pieminēts, ka skola darbojas Ekoskolu programmā?	0%					X	>80%
Kāda daļa vecāku atbalsta skolas dalību Ekoskolu programmā?	Vairumam nav viedokļa					X	> 90% vērtē pozitīvi
Vai vecāki tiek iesaistīti Ekoskolu projektu norisē?	0-5%				X		>80%
Vai notiek sadarbība ar citām Ekoskolām?	Nenotiek					X	Notiek regulāra sadarbība ar vairākām Ekoskolām
Cik lielā daļā no mācību priekšmetiem regulāri iekļauta gada tēma/ citas Ekoskolu tēmas?	0 – 5%					X	100%
Vai visās klašu grupās?	0 - 5%					X	100%
Vai skolēni organizē konkursus, sacensības, olimpiādes, konferences par gada tēmu/ citām Ekoskolu tēmām?	nemaz				X		pārsvārā
Vai skolas dalība programmā tiek atzinīgi novērtēta no pašvaldības?	Pašvaldība neinteresējas					X	Pašvaldība regulāri pauž atbalstu
Vai skolēni un skolas pārstāvji izstrādā priekšlikumus pašvaldībai vides situācijas uzlabošanai skolā un tuvākā apkārtnē?	Nekad			X			Bieži
.....? (jūsu jaut.)							

2. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar skolas iesaistīšanu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ir laba sadarbība ar reģiona Ekoskolām. • Skolēni ir devušies arī izglītojošās akcijās uz novada pašvaldību. <ul style="list-style-type: none"> • Ir laba paveikto Eko darbu reklāma novada un skolas mājas lapā, arī Facebook skolas lapā. • Plaši izmantotas Ekotēmas mācību priekšmetos.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vēl vairāk iesaistīt vecākus.</i>

Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?

- Turpināt izglītojošas kampaņas sabiedrības izglītošanai.
- Vēl vairāk izvietot informatīvus materiālus, infografikas par vides tēmām skolas gaitiņos un kabinetos.

Bioloģiskā daudzveidība

1. Ievads tēmā

Bieži vien skolas apkārtnē var atrast dažādas dzīvotnes un ekosistēmas, kas var kalpot par labu pamatu cilvēku un dabas attiecību izzināšanai ārpus klases. Iepazīstināšana ar dabu var radīt jauniešiem tālāku interesi par dabas vērtībām un personisku vēlmi palīdzēt aizsargāt dabu no neapdomīgas rīcības

2. Skolas izvērtējums

Bioloģiskās daudzveidības situāciju raksturo Skolas vides un apkārtnes un Meža tēmu Skolas izvērtējuma dati.

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Iesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret bioloģiskās daudzveidības aizsardzību. Šo aptauju izdalīšanu un apkopošanu iesakām uzdot skolēniem, apgūstot datu apstrādes un zinātniskā darba prasmes.

Lūdzu, uzraksti, kas, tavuprāt, ir bioloģiskā daudzveidība?
Augu, kukaiņu un dzīvnieku daudzums kādā noteiktā teritorijā.
Mini trīs veidus, kā mēs, tavuprāt, varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību
<ul style="list-style-type: none">
• koku un citu augu stādīšana;
• putnu būrīšu izvietošana;
• atkritumu šķirošana/ nededzināšana dabā;
• apkārtnes sakopšana;
• neplūkt savvaļas augus bez vajadzības;
• dabas nepiesārņošana.
Kāpēc svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība? (mini divus iemeslus)
<ul style="list-style-type: none">
• Notiks dabiski procesi, būs veselīgāka vide mums apkārt.
• Skolēniem būs iespēja pētīt, izzināt šos augus, dzīvniekus.
7) Vai tu vēlētos, lai skolas pagalmā būtu lielāka dabas daudzveidība (vairāk vietējo augu, kukaiņu un putnu)? - jā -75 %   - nē (jau šobrīd šķiet gana liela)- 25 %

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Izmantojot materiālus no sadaļas **Lielās augu medības**, veiciet dzīvotņu kartēšanu savā skolas pagalmā (tāpat kā skolas vides un apkārtnes tēmā).

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Skolēni, kas zina, kas ir bioloģiskā daudzveidība (%)				67 %	52 %
Skolēni, kas var nosaukt 2 pamatotus iemeslus, kāpēc svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība (%)				50 %	62 %
Skolēni, kas var nosaukt 2 veidus, kā mēs varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību (%)				98 %	86 %

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar biodaudzveidības tēmu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skola atrodas lauku teritorijā, apkārt ir samērā liela bioloģiskā augu un dzīvnieku daudzveidība. (skolas teritorijā pagājušajā ziemā redzētas stinas, lapsas, zaķi. Pavasarī- vāveres.) • Tradicionāli notiek skolas ābeļdārza kopšanas un atjaunošanas darbi. • Skolēni piedalās dārzeņu, garšaugu, tēju sēšanā kopšanā, novākšanā.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Iesaistīšanās bioloģiskās daudzveidības kartēšanā skolas teritorijā.</i> • <i>Vēl palielināt mācību stundu dabā skaitu.</i>
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Informatīvi/ izglītojoši pasākumi vai nodarbības par bioloģiskās daudzveidības tēmu, lai būtu labāk izprotama tās reālā saistība ar cilvēku ikdienas dzīves kvalitāti. • Mācību stundu vai konkursu, izstāžu veidošana ar uzdevumiem, piemēram, zīmēt vai fotografēt dabā. • Regulāri organizēt apkārtnes sakopšanas talkas, lai uzturētu bioloģisko daudzveidību.

izmantošanas palielināšanai (piemēram, vēja un saules enerģijai) līdz 2030. gadam?
 - Ļoti svarīgi- 25 % - **Diezgan svarīgi** -45 % - Nav ļoti svarīgi -12% - Nepavisam nav svarīgi-18 %

5. Pētījums

Tāpat kā Enerģijas tēmā, iesakām izmantojot Vides izglītības fonda CO2 kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu.

Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>

6. Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā izmanto CO² informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar klimatu?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Jauns, siltināts jumts skolas ēkām (2009.gadā). • Skolai ir labi logi un durvis, tie nerada siltuma noplūdi. • Skolas kurtuvē izmanto sausu malku. • Regulāri tiek tīrīti ēku (internāta) un kurinātavas skursteņi. • Pēdējo gadu laikā ikviens ieguvis dažāda veida jaunas zināšanas un izpratni par jēdzienu “klimata pārmaiņas”, par katra ietekmi uz tām. • Nosiltināts skolas kurtuves lielais skurstenis, ierobežojot saražotā siltuma zudumus. • Skola regulāri piedalās Koku stādīšanas kampaņā (Latvijas valsts mežu teritorijā).
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Samazināt atkritumu (īpaši plastmasas un pārtikas) radīšanu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lai pārvietotos, kad iespējams, izvēlēties sabiedrisko transportu vai velosipēdu. • Pēc iespējas izvēlēties vietējo, sezonai atbilstošu pārtiku. • Turpināt apzinīgi šķirot atkritumus, samazināt to radīšanu! • Taupīt elektroenerģiju, ūdens resursus.